

Handläggare: Hans Söderström
Region Ytterstad
Markbyrå
Tel: 50826123
hans.soderstrom @gfk.stockholm.se

2002-04-10

Dnr 99-370-2982:1

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Individuell avgasinformation till bilister. Uppdrag från Gatu- och fastighetsnämnden

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden uppdrar åt kontoret att genomföra projektet individuell avgasinformation i Stockholm enligt detta tjänsteutlåtande

Olle Zetterberg

Solveig Svedgård

Göran Gahm

SAMMANFATTNING

Kontoret har följt ett utvecklingsarbete som genomförts i Göteborg med syfte att utveckla teknik för individuell avgasmätning i enlighet med uppdrag från gatu- och fastighetsnämnden. Systemet fungerar väl och bedöms utgöra en viktig åtgärd för att minska utsläpp av luftförorenande ämnen från fordonstrafiken. Kontoret föreslår att en upphandling sker av den mätmetodik och informationsstrategi som testats i Göteborg men med anpassning till Stockholmsförhållanden. Två mätperioder om vardera en månad föreslås i ett första skede.

UTLÅTANDE

Bakgrund

Gatu- och fastighetsnämnden uppdrog vid sammanträde 2000-03-07 åt kontoret att:

- följa kommande försöksverksamhet med avgasinformation i Göteborg
- Undersöka möjligheten att på prov testa utrustningen under t ex en tvåmånaders period.

Bakgrunden till beslutet var ett av gatu- och fastighetskontoret utarbetat tjänsteutlåtande, som svar på skrivelse från Svante Linusson (sp)angående förslag till införande av individuell avgasinformation till bilister i Stockholm. I tjänsteutlåtandet redovisades en positiv inställning till skrivelsen, men att pågående teknikutveckling i Göteborg bör avvaktas innan beslut tas.

Analys

Kontoret har följt utvecklingsarbetet som skett i Göteborg och kan konstatera att förseningar uppstått i förhållande till hur situationen bedömdes när tjänsteutlåtandet skrevs. Utvecklingsarbetet av mätutrustningen och anpassning till övrig utrustning visades vara mer komplicerat än förväntat. Starten av arbetet fördröjdes även av patent och licensrättigheter som behövde klarläggas. Arbetet kunde dock startas under 2001 och de första fältproven genomfördes hösten 2001. Utvecklingsarbetet har finansierats av Trafikkontoret i Göteborg och statliga forskningsmedel. Under våren 2002 sker kampanjmätningar i Göteborg och resultaten visar att mätutrustning och informationssystem fungerar väl.

Mätningarna är samordnade med en informationskampanj riktade till bilförare i Göteborg, där syftet är att göra föraren medveten om betydelsen av körbeteende, fordonsunderhåll och val av miljöanpassat fordon. Den egna bilens avgasutsläpp under verklig körning redovisas för bilisten på en tydlig skylt och på ett pedagogiskt sätt. Mätssystemet lagrar resultaten och det finns möjlighet att sammanställa uppgifter från mätkampanjen. De resultat som lagras är, förutom ett antal luftförorenande ämnen även det enskilda fordonets hastighet och acceleration. Detta innebär att det finns möjlighet att statistiskt bearbeta både de samlade fordonsutsläppen och körsättet. Detta innebär att det finns möjlighet att få en detaljerad information om vilka fordonskategorier som utgör de största miljöproblemen vid körning. I Göteborg redovisas samtliga resultat på en webb-sida som är tillgänglig för allmänheten.

Kontorets förslag/synpunkter

Olika utredningar och beräkningar som utförts under senare år, gällande luftföroreningsituationen i Stockholm, visar att risken för att staden inte kommer att uppfylla kommande miljökvalitetsnormer för kvävedioxid och partiklar är mycket stor.

Länsstyrelsen har på uppdrag från regeringen påbörjat att utarbeta en handlingsplan med syfte att klara miljökvalitetsnormen. Bland olika åtgärder som diskuteras finns förutom storskaliga och därmed långsiktiga infrastruktursatsningar en rad mer kortsiktiga åtgärder som t.ex. miljövänliga fordon, mjukare körsätt, trafikregleringar, miljövänliga bränslen.

Kontoret konstaterar att teknik för att mäta och informera den enskilda bilistens avgasutsläpp nu finns tillgänglig. Gatu- och fastighetsnämnden är i egenskap av väghållare ansvarig för de miljöstörningar som trafiken ger upphov till. Det finns starka indikationer på att ett relativt fåtal fordon svarar för en oproportionellt stor andel av de samlade luftföroreningsutsläppen. Det kan handla om fordon med dåligt fungerande motorer eller avgasreningssystem, men även körsättet har en avgörande betydelse för vilka utsläpp som sker. Ett mjukt körsätt s.k. eco-driving kan minska både bränsleförbrukningen och minska föroreningsutsläppen med upp till 40 %. Vi anser att möjligheten att genom individuell information till den enskilda bilisten minska utsläppen av luftföroreningar är en åtgärd, som är väl värd att pröva och som ligger i linje med nämndens ansvar i fråga om trafikens miljöstörningar.

Det utvecklingsarbete som skett i Göteborg med Institutet för Vatten och Luftvårdsforskning (IVL) som ansvarig innebär att det i praktiken endast finns en möjlig utförare av den tekniska delen av projektet. De delar som handlar om informationsstrategi och utformning av hemsida får kontoret utnyttja system som byggts upp av trafikkontoret i Göteborg, men med anpassning till förhållandena i Stockholm.

Kontoret har erhållit offert på mätning av enskilda fordons avgaser från IVL vilket innebär en kostnad 1.2 Mkr för mätningar under 2 månader på två olika platser en i innerstaden och en i ytterstaden. Kostnaden för de informationsinsatser som krävs för att avgasmätningarna skall få avsedd effekt beräknas till ca 400 Tkr. Denna summa kan dock ändras om ambitions nivån bedöms behöva höjas under projektets gång. Tidpunkten för mätkampanjen inriktas på att en första insats görs under oktober-november detta år och en ytterligare under våren 2003. Eventuell flyttas samtliga mätningar till våren 2003 för att få en samlad mät och informationskampanj. Erfarenheten från Göteborg visar att mätningarna fungerar dåligt under den kalla årstiden.

De kostnader som är förenat med uppdraget individuell avgasmätning inryms inom budgetramen för kontorets miljöprojekt.

S

Kontoret föreslår att nämnden uppdrar åt kontoret att skriva avtal med IVL för genomförande av två mätkampanjer enligt den modell som tillämpats i Göteborg men med anpassning till Stockholmsförhållanden. När dessa kampanjer utvärderas beslutas om en eventuell utökning av verksamheten.

SLUT